

MARC MAYER
UNIVERSITAT DE BARCELONA

Un llibre de la biblioteca d'Arnau Colomer
(*BUB ms. 600*)

«ESTUDIS CASTELLONENCs»
Nº 6 1994-1995, pp. 895-900

Voldria que aquestes pàgines haguessin constituït el tema d'una conversa, una conversa d'aquelles tan erudites com poc transcendents, com les que de vegades manteníem amb el professor Josep Trenchs: «Saps què he trobat?», i en això seguien moltes coses petites per la meua part i per la seva en lleial intercanvi, tot un reguitzell de notícies que molt sovint cobrien aspectes no explorats del nostre camp i que feien avançar els coneixements per vies ja endegades des de feia molts anys.

La novetat que vull presentar és de nou molt petita però aporta un granet de sorra per tal de conèixer una biblioteca medieval que sembla haver estat força important: la d'Arnau Colomer, prevere de capítol a la Seu de Girona.

Lluís Batlle i Prats en el seu estudi sobre la biblioteca de la catedral de Girona¹, ens recollí la notícia de la donació de llibres d'aquest prevere en l'últim quart del segle XIV. Aquesta donació comprenia llibres de gran valor i fou recordada, almenys durant un segle gairebé, a la documentació catedralícia gironina².

Francesc Miquel i Rosell n'identifica tres en la introducció al seu inventari dels manuscrits de la biblioteca Universitària de Barcelona³: *Catena Aurea D. Thomae*, *Summa Joannis de Blanosco*, *Mariale Voraginis*, dels quals no hem pogut identificar el segon⁴.

1 *La biblioteca de la catedral de Gerona desde su origen hasta la imprenta*, Girona 1947, i ara revisat a Ll. Batlle i Prats, *La cultura a Girona de l'Edat Mitjana al Renaixement*. Girona 1979, pp. 87-231, amb d'altres estudis sobre llibres de la catedral de Girona.

2 *Ibidem*, pp. 267, 61 y 65 on es recullen les referències conegudes de l'aniversari d'Arnau Colomer; un document diu que l'any 1477 se'n deia: «l'aniversari d'en Colomer no ha mall ni diner», malgrat que li havien acumulat d'altres dotacions. Arnau Colomer figura com a «stator» de l'ardiaca major entre 1377 i 1409 i va fer construir la capella de la Passió del Senyor al claustre de la Seu per a la qual instituí un benefici. De tota manera la documentació recorda de forma preferent la seva biblioteca llegada al capítol: *fiabat anniversarium gratis pro magno dono librerie librorum magni valoris*.

3 F. Miguel Rosell, *Inventario General de manuscritos de la Biblioteca Universitaria de Barcelona (=IGMBUB)*, 4 vols., Madrid, 1958-1969, cf. vol. I (Madrid, 1958), pp. XVIII-XXII, esp. p. XXII (on indica per error *ex libris Alberti*, no *Arnaldi Colomer*).

4 Hem consultat l'índex mecanografiat inèdit del IGMBUB i també el ms. 230 *Summa Raymundiana* i el 595 *Summa Joannina* que no ens han semblat de la biblioteca d'Arnau Colomer. Els altres dos corresponen als actuals mss. 483-484, anteriorment només 483, desdoblats en dos volums, *Catena Aurea in quattuor Evangelia* de St. Tomàs d'Aquí (IGMBUB I, pp. 617-618) i 765, *Homiliarum Mariale* (IGMBUB II, pp. 316-318), que conté efectivament el *Mariale* de Jacobus a Voragine, a la fi del qual hi ha la nota que reproduïm: *est Arnaldi Colomer presbiteri de capitulo et praepositi Castilionis in ecclesia Gerundensi*.

Per la nostra part, tot remenant els manuscrits de la Catedral de Girona que es conserven a la BUB, rescatats per Marian Aguiló de la seva dispersió i destrucció arran de les vicissituds de la desamortització⁵, vàrem trobar un nou manuscrit.

El manuscrit en qüestió porta avui el número 600 en l'inventari de la BUB i ha estat descrit per F. Miquel, com tots els altres sense registrar, però, en aquest cas, la nota de propietat d'Arnau Colomer⁶.

Es tracta del conegudíssim *Liber sententiarum* de Petrus Lombardus, que data evidentment del segle XIV, com indica el propi F. Miquel i no del s. XV com diu una nota conservada a l'interior del propi manuscrit. La relligadura com és el cas de tots els manuscrits entrats a la BUB per la compra de M. Aguiló és moderna i de pergamí i no porta conseqüentment cap indicació útil als fulls de guardes.

La identificació ha estat feta en raó de la lectura d'una nota que abans del llibre primer i després del *explicit prologus* ens diu: *Est mei Arnaldi de Columbario presbiteri de capitulo Gerunde*. Nota de propietat coincident amb la dels altres dos manuscrits que hem pogut trobar i que és un testimoni clar de com Arnau Colomer d'altra banda anotava i comentava els seus llibres.

Reproduïm algunes de les notes de propietat d'Arnau Colomer per a millor identificació en el futur dels seus llibres i tanquem ací el que hauria pogut estar una de les petiteses que eren matèria del nostres comentaris amb Josep Trenchs i que ara és només un senzill homenatge pòstum de recordació de les moltes aportacions valuoses que féu a la seva ciència i als seus amics*.

ne tpiat tñblatio figat / iuv' illo gladiu euag'taue
 nut' p'ctores gladio eoy m'ret i'corda ipoz / z de 10
 sep tñlato / d'feru p'ra'uit aiaz eig / Quag' at' ml'
 te tñlatoes aiaz m'alfodeut i'g'is b'itlic' / ita tñ h'
 sp'alt' signat' / q'matha tñst'it' uita deo i'aruce mo
 riente amen.

Explicit liber videns marie / e de colom' p'br' de
 capitulo z p'br' cap' h'os in e'ra Gerunde

BUB ms. 765

⁵ Cf. *IGMBUB* I, pp. XVII-XXII. Cf. a més a més els mss. 1924 i 1944 de la mateixa BUB, l'últim amb la llista incompleta dels mss. comprats per M. Aguiló, Cf. també ara J. Torra a *La Biblioteca de la Universitat de Barcelona*. Barcelona 1994, pp. 38-39.

⁶ *IGMBUB* II, p. 142.

* Haig d'agrair la incansable erudició de J. Torra i la disponibilitat de M. Lamarca, així com la de tot el personal de la BUB, que han estat un ajut inestimable per al meu treball.

rum. Deo ip̄ i sinōe de pat̄. Qui enī ascendit
in celos nō desertit ad optatos. ⁊ q̄ deorsū
confortat ad pacem. am surgit iurat ad
glam ⁊c. Qui gl̄e p̄cipet nos faciat ip̄ x̄p̄
rex gl̄e qui est deus benedictus in secl̄a - Am̄.

Est. ad. V. colubario. p̄ter d̄ capite. Grande.
[Decorative flourishes]

BUB ms. 483

Secula Amen. Amen. Amen.

Est. m̄. ad. V. colubario. p̄ter d̄ capite. Grande.

[Decorative flourishes]
[Decorative flourishes]

BUB ms. 484

uicini tot uiliter inuentores. q̄t ha
bet doctores. Et autē q̄ quereit facili
adunat. titulos quibus singulor
librorū capitula distinguntur. pre
missimus. **Explicit prologus**
Ep̄. mi. de d̄. de uoluntate p̄tri. d̄. de. d̄. d̄.

[Marginal note]
To g. d. h. q̄ p̄ m̄ q̄ p̄t
cas auduocis. h̄ q̄ p̄t
das. d̄ q̄t m. d. q̄ p̄t
p̄t m̄t op̄is uelocitate. h̄ q̄
dem̄ uicinate. d̄ q̄ p̄t
p̄ f̄iducite. In hoc aut. d̄
uicinate. q̄ p̄t m̄ q̄ p̄t
p̄dicate. uicinate.

Incipit lib. primus suarum.

[Marginal note]
Ab eo in uoluntate in eu. De uoluntate q̄ p̄t m̄ q̄ p̄t
ad p̄t m̄ q̄ p̄t m̄ q̄ p̄t m̄ q̄ p̄t m̄ q̄ p̄t m̄ q̄ p̄t m̄ q̄ p̄t
uicinate. d̄ q̄ p̄t m̄ q̄ p̄t m̄ q̄ p̄t m̄ q̄ p̄t m̄ q̄ p̄t m̄ q̄ p̄t
d̄ q̄ p̄t m̄ q̄ p̄t m̄ q̄ p̄t m̄ q̄ p̄t m̄ q̄ p̄t m̄ q̄ p̄t m̄ q̄ p̄t

BUB ms. 600